Antanas KAVALIAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, TILTO G. NR. 3 KIEME, 1999 M.

Vilniuje, prie namo Tilto g. Nr. 3 kairiojo korpuso PR sienos ir sienos su vartais, skiriančios minėtojo namo kiemą nuo Tilto g., buvo numatyta pastatyti 300×600 cm dydžio priestatą. žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai numatomo statyti priestato vietoje atlikti 1999 m. gegužės mėn.

Rašytinių šaltinių duomenys rodo, kad pastatai Tilto g. Nr. 3, buvusioje 755 posesijoje, priklausė nedideliam dvarui. Tokių nedidelių dvarelių anksčiau būta tiek Vilniuje, tiek ir kituose Lietuvos miestuose bei miesteliuose. Panašaus tipo dvaruose gyvendavo smulkūs bajorai. Jiems tai būdavo antroji rezidencija mieste. Dažnai dvarelius statydavo pasenę smulkūs bajorai, kurie, pavedę dvarą kaime valdyti sūnums bei artimiesiems, senatvę praleisdavo miesto rezidencijoje. Dvarai dažnai būdavo statomi miestų ir miestelių pakraščiuose, priemiesčiuose.

Manoma, kad medinis dvaro pastatas, stovėjęs dabartinio namo Tilto g. Nr. 3 kairiojo korpuso vietoje, yra pastatytas prieš 1751 m. Dvaro savininkas XVIII a. pab.–XIX a. pr. ilgai buvo J. Heidenreichas.

Prieš pradedant žvalgomuosius tyrinėjimus, žemės paviršius žvalgomojo šurfo vietoje fiksuotas H_{abs} 94,31 m. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu numatomo statyti priestato vietoje iškastas 195×205 cm dydžio šurfas.

Žvalgomajame šurfe, H_{abs} 94,25–94,16 m, stebėtas grindinys, grįstas iš sveikų bei apskaldytų lauko akmenų. Jis datuotinas XX a.

Giliau, H_{abs} 93,34–92,62 m, atidengta PV mūrinio statinio kraštinė ir pasiekta šio statinio mūro apačia, ji fiksuota H_{abs} 92,62–92,65 m. Mūrinio statinio fragmento aukštis 70–72 cm, plotis 93–97 cm. Mūrinis statinys mūrytas iš 7,3×14,6×?, 6,5×14,7×?, 6,5×14,7×30,2, 6,7×14,5×? ir 7,2×15,3×? cm dydžio plytų, jungtų rusvu moliu. Plytų molis rusvas ir gelsvas. Dalis plytų buvo su išilginėmis braukomis. Statinio mūre vyrauja ne sveikos plytos, o plytgaliai. Plytos mūrytos trumpainiais į mūro išorę. Vertikalios mūro siūlės sutampa. 140 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 92,9 m) statinio mūras platėja sudarydamas 15 cm pločio ir 25–29 cm aukščio laiptelį. Laiptelio mūras iš rusvo molio plytgalių ir 6×17, 10×8, 7×12 cm

dydžio lauko akmenų. Plytos ir akmenys jungti be sistemos, išskyrus vieną viršutinę tvarkingai sudėtų plytų eilę.

Aprašytasis mūrinis statinys, tyrinėtas prie žvalgomojo šurfo ŠR sienelės, sietinas su krosnies pado liekanomis ir datuotinas XVI a.

XVI–XX a. datuotino kultūrinio sluoksnio storis tyrinėjimų vietoje siekė 215–246 cm. Įžemis – žvyras su smėliu fiksuotas H_{abs} 92,22–92,10 m.

Virš krosnies pado susiformavusiame rusvo molio sluoksnyje (asloje?), H_{abs} 93,30 m, rasta balto metalo moneta – šilingas, nukaldintas Rygoje, valdant Žygimantui III Vazai (tarp 1587 ir 1622 m.).

Tyrinėjimų metu, be monetos, aptikta XVI–XVIII a. būdingų keramikos dirbinių (puodų, koklių bei lėkščių) šukių ir 2 geležiniai dirbiniai – kilpvinės.

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu gauti duomenys papildo turimus rašytinius šaltinius apie buvusios 755 posesijos užstatymo raidą ir rodo, jog statinys su krosnimi čia stovėjo jau XVI a.

Antanas KAVALIAUSKAS

Investigations in Vilnius, in Tilto street, in the yard of house No 3, in 1999

In 1999, in the territory of a planned annexe, the area of 4 m^2 was explored. Remains of brick stove dating back to the 16th century and the cultural layer dating back to the 16th - 20th centuries were found. Pottery, tiles, iron nails and a coin were found there, too.

Linas KVIZIKEVIČIUS

TYRINĖJIMAI TRAKŲ SENAMIESTYJE 1999 M.

1999 m. LII archeologinė ekspedicija tęsė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Trakų senamiestyje (AR 1215). Tyrinėjimai vykdyti projektuojamų statybų vietose: Kranto g. sklype Nr. 8 projektuojamo ūkinio pastato ir Karaimų g. sklype Nr. 34 A – priestato prie gyvenamojo namo bei vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose. Statybų ir žemės judinimo darbų vietose ir buvo vykdomi žvalgomieji tyrinėjimai.

Kranto g. sklypas yra Trakų senamiesčio centre, V jo pusėje. Sklypas iš